

Bibliothèque numérique

medic@

**Baillou, Guillaume de. Liber de
rheumatismo & pleuritide dorsali**

Parisiis : apud Iacobum Quesnel, 1642.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?06156x03>

17
GVLIELMI
BALLONII

MEDICI PARISIENSIS
Celeberrimi

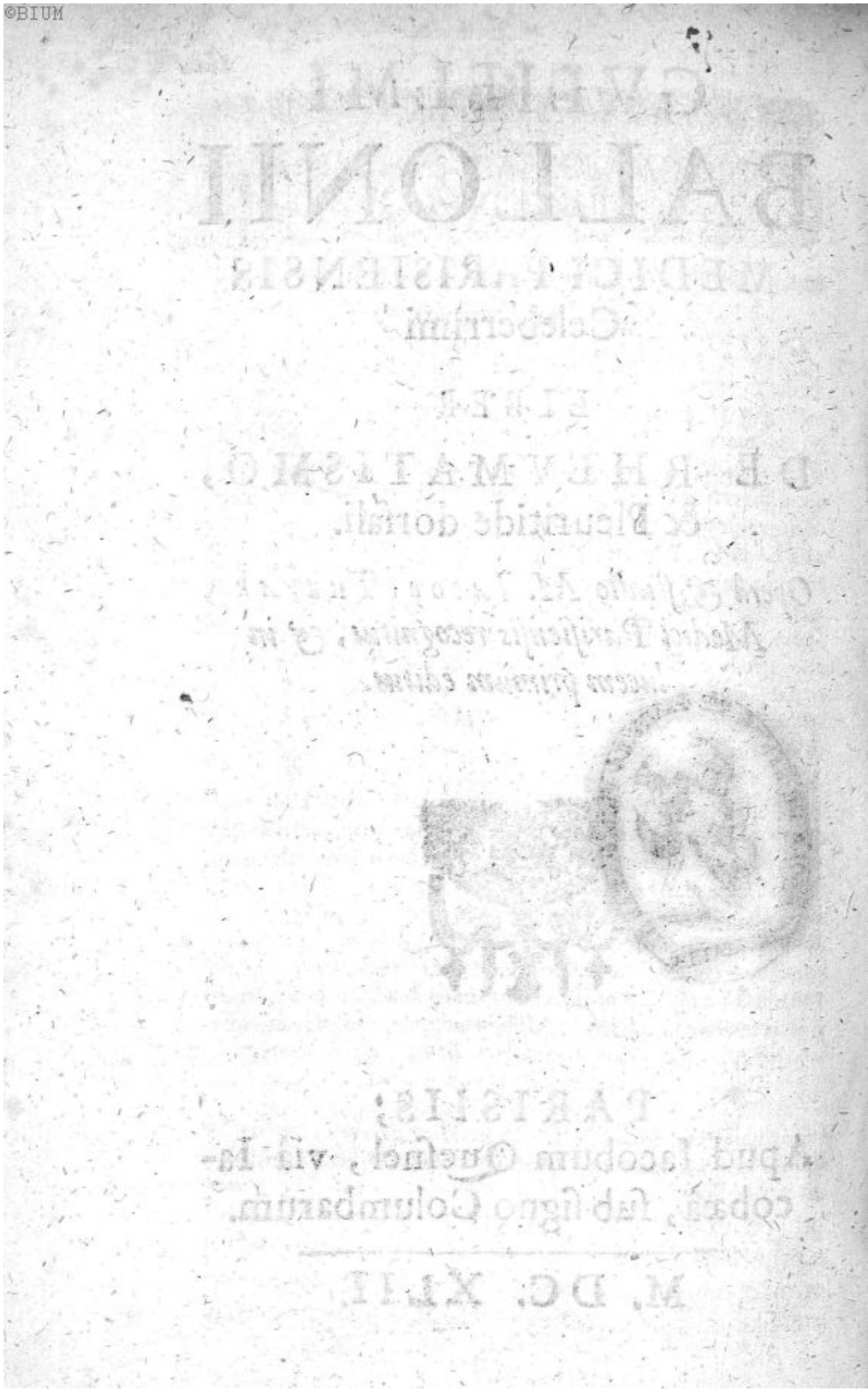
LIBER
DE RHEVMATISMO,
& Pleuritide dorsali.

*Operâ & studio M. IACOBI THEVART,
Medici Parisiensis recognitus, & in
lucem primum editus.*

PARISIIS,
Apud Iacobum Quesnel, viâ Ia-
cobæâ, sub signo Columbarum.

M. DC. XLII.

E X A M E N

DVORVM MORBORVM

QVI AB ANTIQVIS NON

fat abundè sunt explicati & definiti.

HORVM PRIOR PEYMATIKO'S

affectus, & Απονευρις ἔξω dicitur;

Alter Pleuritis dorsalis.

VO sunt affectus hoc loco à nobis explicandi, qui hominum genus aliquando exercent, quorum vnus *απόνευρις* penè est apud antiquos, sæuus tamen, & qui à quouis medendi perito intelligi deberet, alter ab vno Hipocrate vno tantùm loco est descriptus. Describitur autem sub forma morbi qui dicitur, pleuritis ex dorso. Prior affectus à nobis sæpius est obseruatus, à vulgo catarrhi nomine donatur, sed vt vulgus propriè nescit quid sit verè Rheuma aut catarrhus, ita istius morbi naturam ignorat. Nil attinet quidem ad vulgus scire qualis sit hic vel ille morbus, cum hoc medici proprium sit officium. Tamen quoniam eò processit hominum impudentia & ignorantia, vt ineptissima quæque malier, aut triobolaris homo suam de morborum causis & curatione interponat sententiã, isti errori etiamnum est occurrendum. Quare est vt bonorum medicorum famæ nominique consulatur: Exempli gratia,

X ij

prior iste affectus in quo nobis laborandum erit, & quem Rheumatismum nominabimus, multa & frequenti de- tractione sanguinis opus habet, & tamen quoniam fal- sam quamdam *αδύστω* formam refert, aut destillatio- nis à capite opinionem facit, vulgus hominum putat æ- gros eo affectu laborantes excarnificari si sæpius sanguis apertâ venâ minuatur. Quocirca vt obuiam eatur falsæ opinionis, istius morbi ideam, causas, signa, curationisque summa capita perstringere mihi est animus. Aliæ verò sunt causæ quæ ad id nos impulerunt; Vna, quod rusticis & hominibus absentibus sæpè ex ignarorum relatu est medendum, qui quoniam vulgare & tritum nimis catar- rhi nomen medicis obtrudunt, tenebras quoque offun- dunt & imponunt, falsò sibi persuadentes ex vrina inspe- cta, medicum elicere posse morbi cognitionem & *αε- γιωσι*. Sic dum vrinis *θαυμασίαν* assignant, se, ægros & medicos circum-veniunt; Ratio altera est, quòd etiam minus periti medici hoc genus morbi ignorant, & pro- pter insolentiam, & quia ab antiquis plerisque est præ- termittus, dum veram ignorant curationem, pessimè de ægris merentur. At ægro sufficit, ægro (inquam) iam mi- fero, sua ex morbo calamitas, nec ad eam noua calamita- tis accessio ex ignoratione medici fieri debet, ignorantia quippe medici ægro ipsi alter est morbus. Iam ad eos affectus ambos cognoscendos accedamus.

*Prioris affectus descriptio qui nomine
Rheumatismi donabitur.*

ANTE quam hunc affectum in classem morborum vel symptomatum referamus (quandoquidem longè à morbo actionem primò ac per se lædente symptoma differt, licet vulgo confundatur, & malè) qualiter, id est, quibus & quomodo oriatur, aperiemus. Quibus item comitatus sit doloribus & symptomatis, dicemus, non neglectis aliquot exemplis eorum quos ab eo affectu præhendi vidimus, & qua ratione iisdem sit occursum ac consultum; ita enim curatio ipsa aliquid ad eius cognitionem & prouisionem insinuabit.

Primùm quidem obseruare oportet corpora quibus affectio hæc contingit, & quomodo adoriatur, & qualiter sanguis afficiatur. Duo genera corporum maximè occupari ab ea affectione experientia comprobauit, vnum sanorum, in latitudine sanitatis comprehensorum, proximè tamen in morbum casurorum. Cum enim hic morbus adoriatur, præcessit iam lassitudo spontanea, & sanguis ægrotat, & illud verum hîc esse comperitur, quod ab Hippocrate annotatur, morbi sensim fiunt ac generantur, statim verò adoriuntur. Alterum genus corporum ab ista affectione corripit solitorum, est eorum qui iam re-apse ægrotant, maximè vero morbo longo, sed qui iam est desiturus, aut falsa & præcipite crisi videtur solui, cum tamen superfit nec extinguitur. Id exemplum Præsidis Guyotti patefecit, quem id genus morbi grauissime affixit; Nunc de aliis differentiis corporum. Inter corpora autem quæ facillè eum morbum tam grauem experiuntur, sunt maximè aut valdè cacochyma, aut non ita cacochyma, sed plethorica & sanguinea, in quibus aut ob distatū prohibitum, aut alia ratione sanguis vitium fecit.

Notare oportet maximè hunc locum de duobus generibus corporum, quæ hoc morbo affiguntur. Est enim id pro disputationis fundamento. Hippocrates 1. de diata.

Potissimum verò huic obiecta sunt morbo corpora illa quæ febribus synochis putribus corripitur solèt. Quod enim facit motus & corruptio sanguinis in synocho, idem facit ipse sanguis in isto morbo, sed alio modo. Nec enim manifesta febris est, sed conclusa quodammodo, vt loco febris synochæ in qua æqualiter & *πυρετώδως* accenso sanguine, ille affectus ferè sine febre succedat. Videmus enim inter homines plerosque facile corripitur febre, modo hac, modo illa, licet puritas in sanguine sit, contrà, alios quibus humores sunt putres, nescio autem quomodo à febre immunes videantur. Nec enim febrere videntur saltem febre quæ sub sensum cadat. Et id genus hominum capitur eo morbo de quo hæc instituta est disputatio.

Arculanus
cap. 2. de fe-
bribus.

Quò pertinet præclara Arculani, ex sententia Principis, quæstio & examen de iis, qui febribus sunt obnoxij. Videmus enim multos leuissima de causa à febribus præhendi, alios non item: tamen nescio qua febre laborant, sed ea non facilè percipitur. Eiusmodi sunt hypochondriaci & biliosi multi qui febribus non sunt opportuni, & tantum nescio quas febres ephemeræ, aut synochos non putres perferunt. Etiam iisdem occasione nata in hecticis febres facilè cadunt, ægrè autem cadunt, nisi occasio adsit eaque satis potens. Quòd autem ista corpora biliosa, & melancholica febricitent suo modo suaque febre, id declarat, quòd perpetuo ferè doleant & leui de causa. Et vulgò jactant se non febrere cum febriant. Immo ijs febris est velut *πυρετώδης*. Et etià dum valent, pulsus celeriores & frequentiores habet. Quòd etiam si obiter dictum, parùmque ad rem pertinere videatur, tamen *πυρετώδης* positum, vtile est vt intelligamus quosdam febre præhendi manifesta & cognitu facili, alios occulta, qui febrere non videntur, quòd non tam pulsu se prodant, quam acrimonia caloris in totum corpus fusi, & tale genus hominum facilè in tabificas affectiones cadit.

Modus autem quo affectio hæc adoritur quæ falso catarrhus dicitur; (nam nomen catarrhi *κατ' ἐξοχὴν* distillationem à capite significat) alijs meliùs *Πευματισμὸς* dici videtur, est eiusmodi. Quòd vt meliùs audiatur, hypothesein

prædictam meminisse oportet de distinctione corporum quæ eo morbo ἀλίσσονται, corripuntur. Nam eodem modo in sanis & ægris sese prodit, sed aliter atque aliter affecto corpore. Totum corpus dolet, facies nonnullis rubet, circum articulos maximè sæuit dolor, vt ne minimū quidem vel pes, vel manus, vel digitus sine dolore & clamore moueri possit. Ideo autem in articulis maior dolor est ratione subiecti, quia pars maiore & exquisitiore sensu est prædita. Æqualibus autem doloris causis præsentibus vel in parte, vel in toto corpore, magis ea pars dolet quæ sensum exquisitiorem habet, vt de doloribus capitis scripsit Galenus. Cum partibus apprimatur manus, sensus est & perceptio (licet etiam blandè attrectaueris) cuiusdam caloris acris. Si pulsus consulis, febris aut nulla aut exigua esse videtur. Et tamen febris est reuera, sed non valde magna. Quod si maior fieret, esset verè febris continens putris, tamen calor percipitur acer, & (quod notandū est) morbus purgatione irritatur, more eorū morborū qui consistunt in inflammatione: Febris quæ adest in habitu corporis est, vbi Galenus aliquando statuit sedem causi, vt docuimus in tractatu de causa, quæ tamen febris exacerbationes non habet manifestas. Dolores quidem noctu exacerbantur, nec dormire queunt ægri, partim quia moueri loco nequeunt, & quo statu ferè primò iacent ac decumbunt, in eo manent, & sine cruciatu ac vehementi dolore vix mouentur aut attinguntur, tensio est, & aculeorum quidam sensus: est enim & plenitudo & cacochymia. Vnde ijs qui eo laborant affectu, licet multum & sæpè sanguis demitur, is planè corruptus est, & in serum quoddam putre resolutus. Denique omne musculosum ac nervosum genus sero ac sanguine putri prokuitur, qui in partibus istis ὀπιφλόγημα aut φλεγμονῶδες τι parit. vnde dolendi occasio nascitur. Tanti autem dolores fiunt ob materiæ acrimoniam, & quia natura in cutim eam deponere vult nondum mitificatam, nec vijs adhucdum præparatis. Et quod arthritidis est in parte aliqua, id ipsum est iste ρευματισμὸς in toto corpore; dolore, tensione & caloris acriusculiensione (vt ita loquar) alij dicunt, sensatione,

Com. ad
part. 1. sect.
lib. 6. epid.

Durius vtrumque est. At arthriticus dolor certis periodis repetit certisque temporibus; iste *ῥευματισμὸς* non item: nisi quod in ijs qui in vitæ genere peccarunt, vt neruis redditis infirmioribus, & succrescente cacochymia, tandem habitum aut diathesin arthriticam afferre possit. Et reuera qui istum *ῥευματισμὸν* bis aut ter sunt experti, vix (nisi sibi caueant consulante) tormentum arthriticū vitare possunt. vt iste *ῥευματισμὸς* sit velut *ῥεῦματις* & *ῥεῦματις* ad arthritin. Nec melius explicari describique potest hic affectus, quàm proposita analogia & affinitate quæ est inter hunc & arthritidem. Et hercle plerique, immo medici qui nondum hunc affectum cognitum habent, arthritidis vniuersalis nomine istum donauerunt. Ac curatio quam paulò post proponemus, à quo humore principium ducat, edocebit.

Et quoniam diximus sub finem morborum istum *ῥευματισμὸν* oboriri, vt magis eius natura innotescat, id etiam paulò pleniùs est aperiendum. vidimus plerisque qui aut quartanâ longâ, aut alio simili morbo laborarant, sub finem morbi, aut quo tempore in morbos mutatio insignis aliqua cadit, omnes articulos, immo totum corpus doluisse eo modo qui à nobis est explicatus, vt se arthriticos putarent, aut vix arthritin euitaturos crederent. Alijs loco istius molestæ exonerationis in omne genus musculosum, aut scabies, aut phlyctænæ, aut serpigines, aut pustulæ aliquæ inflammatoriæ in cutim erumpunt sub finem morborum; Et vt vno verbo absoluam: Qui humor in cutim cutaneos affectus egerminat & excitat, idem affectum istum *ῥευματισμὸν* promouet. Ab vtrisque, corpore diligenter curato ac purgato, copiosus & longus sudor vindicaret.

Restant duo explicanda ad cognitionem istius affectus de quo laboratur, licet iam penè descriptus sit, & vt clariùs innotescat, in corpore aliquo laborante sit obseruandus. Priùs est, quòd diximus in corpus plethoricum id genus mali cadere, & maximè in ea corpora quæ febribus synochis obijciuntur. Id enim clariùs est aperiendum. Posteriùs, vt ante oculos verè proponatur natura,

mos

mos & symptomata affectionis istius permolestæ; de lassitudinibus dicendum est, Vlcerosâ enim & phlegmonodis lassitudo magnam cum isto affectu familiaritatem habet. Immo ita affines & cognati affectus esse videntur, vt propter ἀσλαφξίαν iidem esse videantur.

Ac de febribus quidem synochis, illud vnum ex Galeno notari debet quod ab his corpus non prehendi solet nisi florens, iuuenile, ac multi admodum succi, & viribus præditum. Vnde & audacter sanguinem mittit, & exactam vitæ legem præscribit. Id quod aliter in aliis febribus facere solet. Vnde corpus plethoricum, validum ac iuuenile, præsertim si intempestiuè exerceatur, isto *ρῆυματισμῶ* facile corripitur naturâ ad centrum corporis amandante materiam, aut materiâ in ipsis carnibus, musculis, inanibus loco, neruis, denique in toto corporis habitu commotâ feruescente, sine tamen febre apparente manifesta, manus quidem Medici percipit calorem acrem & mordacem, sed in pulsu nil aut parum aliquid febrile percipitur. Est quidem multus humor & corruptus (id quod phlebotomia declarat, nam quantumuis magnâ copiâ sanguis è brachio detrahatur, impurus & in serum putre resolutus cerni solet) sed tamen non adest iste motus qui est necessarius ad excitandam febrem. Quod si magnus quidem rigor contingeret, hunc febris statim exciperet: sed deest, nisi fortè minimus adest, aut potius horror, præsertim si se soli objiciant aut loco contineantur frigidiusculo. Talis humor accenditur quidem & extraneum calorem habet, sed non *πυρετώδεια*, & *πυρετώδης* non accenditur.

Quò fortassis non præter rationem pertinet illa Principis distinctio de febribus apparentibus & non apparentibus de quibus paulò antè à nobis dictum est ex Arculano.

Et in lassitudine phlegmonode & vlcerosâ sæpè non est manifesta febris, & tamen dolent ægri & vix mouentur, præsertim si τὰ περιώγια serò putri replentur vnde & dolor & lassitudo ossæaria, & vt loquitur Hippocrates de causi primo genere disputans *καὶ τὸ σῶμα*

Y

Cap. 14. lib.
11. Metho.
& ante.

Arculanus
lib. de feb.

4. de acut.
initio.

Com. ad
part. lib 4.
acutorum.
Arist. Cap.
19. l b. 3. de
hist. anim.
Hic indiffe-
re ter dici-
mus, πόρον
κόπος. πόνος.
ἀλγίον. νε-
πιά. dolor
labor.
lassitudo.
Cicero ait
Græcos nec-
cuisse di-
stinguere in-
ter πόρον &
laboré. Ta-
men Arist.
10. de hist.
animal. in
matrice &
oculo di-
stinguit in-
ter λύπη
καὶ κόπον. καὶ
πόνον καὶ νό-
σον. λύπη do-
lor. κόπος
lassitudo, πό-
νος labor di-
ci potest.
λύπη est læ-
sio sensus.
hinc dolor.
πόνος labor
dicitur non
est sensus
læsiō, sed o-
nus porius
instrumen-
torum mo-
tionis. Ner-
uos moto-
rios labor
respicit, scēfi-
cos. dolor
labor autem
multa habet
nomina. πό-
νος κόπος καὶ

ἐχόμενον ὡσαύτ' ἔστω ὀστροκόπος καὶ κοπιᾶ ἔ ἀλγίει la-
borat enim ossaria lassitudine (ait Galenus) & vlcerosa
propter tenuium humiditatum acrimoniam & putredi-
nem, sanguis enim citò putrescit, maximè verò qui est
circa ossa, vnde lassitudines oriuntur. At est vbi febris
iam adest cum doloribus, quos ὀστροκόπος vocamus,
est vbi non adest, vt in eo affectu quem suscepimus
explicandum. Vnde etiam videmus ipsis Arthriticis in
aliqua doloris acerbitate & somni vacuitate febrem
etiannùm abesse, eam saltem quæ manifesta sit: cum
tamen aliàs cum minimo tumore ad inguina, aut aliqua
occasione quæ τὴν πύλον φασίαν, parua esse vi-
deatur, febris oboriatur non leuis. Quid illud est? re-
uera veniendum ad illud examen Principis suprâ ad-
ductum, de febribus quæ cognoscuntur, & non cogno-
scuntur.

Et quoniàm toties hîc de lassitudinum nomine men-
tio facta est, de illis paululùm dicendum est à nobis.
ita enim earum cognitio ad naturam & ὑπαρξίαν istius
affectionis quam quærimus, altiùs cognoscendam in-
telligendâmq; viam munit & præsternit.

Omnino autem triplex lassitudo spontanea à Gale-
no assignatur, tensiua, vlcerosa, ac φλεγμονώδης. Ge-
nus est κόπος, (qui non est ipse per se sensus læsio, sed per
onus quoddam, instrumentorum motionis) lassitudo
latinis: est autem affectio, malè actæ exercitationi suc-
cedens. Habet enim suas leges exercitatio, ex quarum
præscripto intelligitur non modò quæ ipsa exercitatio-
ne fieri debent, sed & vt corpora ante ipsam præparari
debeant, & quæ post eam absolutam quæ sit ratio τῆς ἀ-
ποθηραπείας. Ergo ita exerceri corpus oportet, & pro-
pter malè actam exercitationem succedit ea lassitudo.
Sic ex Galeni & veterum opinione Gorraeus. Tamen ad-
uersum ea quæ dicuntur, facere videntur quæ à Galeno
explicantur in Aphorismis, κόπος, non est lassitudinis (ait)
nomen ex immoderatione motuum contraτῆς: sed est no-
men τῆς διαθήσεως, id est affectionis quæ contingit ani-
mantium corporibus: non enim meminit earum lassitudinū ex

motibus oriri solitarum, sed earum quæ spontè eueniunt. ματον. hæc Scaliger.
 Cùm enim sine motu talis orta fuerit lassitudo, non ab- Gorræi sive
 solutè lassitudo, sed spôtè nascens dicitur. Ergo κινήσεις, διετ. κόπος.
 id est motiones præcedere non debent vt κόπου αὐτομά- Com. ad ap.
 τες constituatur ὑπαρξίς. Cur ergo definitur κόπος affe- s. lib. 2.
 ctio malè actæ exercitationi succedens? κόπος enim τὸν ὀ-
 δυνίαν, ἐν κόπῳ καὶ φλεγμονώδῳ αἵματι τῶν κινήσεων esse debet.
 Sed facile est hanc quæstionem soluere. Gorræi definitio
 hîc posita est de lassitudine non spontanea, Galeni verò
 definitio est de spontanea. Nam lassitudines non spon-
 taneæ ab immodicis motibus pendere debent. Et lassitudo
 post immodicas sequens exercitationes est sanorū
 symptoma: ita quæ sine motu præcedente succedit, sym-
 ptoma est morbosum. Sed de hoc scrupulo aliis relin- Quomodo
 quatur ambigendum. Si enim præcessit motio & labor κόπος agno-
 immoderatus, deinde κόπος sequatur, non iam αὐτόματος scat causas
 dicitur cùm nihil procatarticon cōcurrere debeat. Nisi sui laborem
 quis dicat non facile sese proderè tam affectionem ten- & otium.
 dentem aut ulcerationis sensu efficientem, nisi corpus
 agiterur moueaturque. Vnde videmus eos qui exerceri
 non solent, si ad insolitam exercitationem deueniant, ve-
 luti lassitudine laborare: nam faciunt τῆς σαρκὸς σὺν τῆξιν Hippocr. 3.
 βίβαν καὶ πολλήν. Reuera hæc affectio cadit in eos qui de Dieta.
 multis humoribus pleni ad insolitum laborem sese con-
 uertunt: in exercitati enim homines à quouis labore
 fatigantur. Quod enim manet in carnibus solum ac li-
 quatum, id laborem exhibet. Idem Hippocrates expres-
 sit ad finem libri 2. de Dieta. At verò non necesse est
 præcedere laborem præsertim magnum, alioqui huic
 præcedenti labori tanquàm causæ origo assignaretur.
 Nam τὸ αὐτομάτως κόπος ἔσινα in eo residet quod nihil sit
 procatarticon; κόπος γονώδης à repletionè est potius, caco-
 chymia vlcerosum κόπον infert. κόπος δὲ δύο sunt causæ ferè
 contrariæ, labor & otium. Sic febres sunt κοπιώδεις à labo-
 ribus aliæ ab otio, à suppresso peculiari excremento & hæ
 sunt longiores. In febribus κοπιώδεις πόνος est & προνύσιος,
 & comes & successiuus. Successiuus est velut abscessus au-
 thor & prouocator κόπος ἀπὸ λῶς dictus venit ἀπὸ τῆς πό-

van & musculoſo generi πόνον inducit. Alius eſt αὐτο-
ματος. Accedit quod ſanitas conſiſtat in ſymme-
Hipp 3. de tria quadam & proportione ciborum & laboris ex
Dieta
antiqui magiſtri doctrina : vnde ſi cibus laborem ſu-
peret facilis eſt in morbum caſus. Hinc enim ſequitur
plethora & πλιςμονή ex qua plethora naſcitur. Cū
autem eſt ea repletio, corpus non ampliùs admittit ali-
mentum, nequit enim quia incapax eſt corpus. Vetus
enim excrementum partium, ſeu vetus alimentum non
admittit nouum alimentum. Quid inde ſequitur ? vt
fiant Σπληνίσεις in interno ipſo corpore, vnde peripneu-
monia, pleuritides, deſtillationes, oppreſſiones, ſunt
enim incipientis parumque progreſſæ πλιςμονής ſigna,
& effectus; ſunt etiam multū progreſſæ ac conſumma-
tæ ſua argumenta. Quæ omnia Hipp. libris expreſſit.
Ideò autem iſtos τῆς πλιςμονής gradus conſtituere oportuit
vt ſymptomata quæ alterutram ſequuntur differant
καθ' ἡττόν & μάλλον. Et vt etiam planè conſtet de veri-
tate eorum quæ ante diximus, quæ fiat vt cū corpus iam
malè habeat, ſanguis impurus & corruptus ſit, tamen
non febris actu & reiſa oriatur; Eſt enim iſtius ſanitatis
vt & morbi magna latitudo. Vnde videmus etiam iſtos
tam impuris humoribus præditos, cū perendiè benè ha-
bere videantur, cœnent. bibant, cantent, deinde omnia
agant quæ & ſani, repente velut mutata ſorte, ægrotare
& vehementiſſimè, immò magno omnium ſupore, è
viuis eripi, vt priùs conſtet eos interiſſe quàm ægrotare.

Ergo præclarum illum Hippocratis locum & litteris
aureis ſcribendum de repletionem, quæ eſt τῶν κόππων ἀρε-
δρεμος, expediamus, in quo propter antiquarum di-
ctionum obſcuritatem nonnulla latet difficultas. Ita
enim ſcopum de ſpeciebus laſſitudinum, feriemus.

- » Sunt qui vbi labores ſuperantur à cibus; id patiuntur.
» Cū incipit repletio ſomni longi & dulces ſunt, interdū
» dormiunt. Somnus carni contingit, ſanguis funditur, ſpi-
Hæc ex libo 3 Hippo. de Dieta.
ritus fuſus tranquilluſ eſt. Et cū corpus repletionem
» ampliùs non recipit, ſecretionem remittit intro, præ
» circuituſ violentia : quæ ſecretio contraria alimento à

cibus, animam perturbat. Et ampliùs non sunt iucundi
 à cibo somni, sed homo perturbatur Nam qualia patitur
 corpus, talia videt anima visu iam concluso. Hæc ex li- ^{Ad finem 2.}
 bro de dieta, quibus congruunt quæ idem Hippocra- ^{de Dieta}
 tes scripsit, Propensio ad somnum eúmque studio accer- ^{acut.}
 situm, segnitiam corpori, & capiti grauitatem affert cor-
 pus enim excoctum & turgidulum reddit (græcè ἐξοθη-
 vocat) Excoctio enim quædam est ob calidam humidi-
 tatem. Hæc Galenus. Ergo, ait Hippocrates cum somnus
 est turbulentus, necesse est vt homo ægrotet. Qualis fe-
 cretio, græcè δῆκρσις, & vbicunque κραττισι, id est
 sese protulerit vimque suam exercuerit, ea morbo pars
 affligitur. Ideò citò curandus est homo. Sunt hæc signa,
 dolet corpus aliàs totum, aliàs pars. Dolor est velur lassitudo,
 græcè κόπος, curant autem repletionem & seg-
 nitiam donèc febricitent, nec adhuc se ægros putant, sed
 cibis & balneis vtentes ad peripneumoniam deueniunt,
 aut ad alium periculo plenum affectum. Antequam in-
 cidant in febrem, attenuatione opus est & exercitio. Si
 febrisprehendat intra aquam per tres dies consistendum
 est. Bonum est vti iis quæ χείσματα ἰδρωτικὰ vocantur.
 Mirum est cur multis caput grauetur, & alius sistatur
 initio istorum morborum, quia caput τὴν πλησμονήν,
 & vt ex loco superiore colligere est, τὴν δῆκρσιν δῆ-
 κρσιν reuellit ad se, & alius sistitur & caput grauetur. Pe-
 riculum autem est vt quò erumpat (græcè ῥαγῆ) reple-
 tio, partem corrumpat. At πλησμονή non erumpit, sed
 est δῆκρσις δὲ τῆς πλησμονῆς; quia corpus vt potè
 succulentius redditum non potest ampliùs suscipere
 τὴν πλησμονήν, vt ante dictum est. Observatione autem
 dignum est ex Hippocrate, quod vt est multiplex repletio,
 ita multiplex est δῆκρσις κί ἔστω καὶ ἕξω. Et aliis labores
 fiunt & dolores & οἰ κόποι. Aliis fit. κί χετικαί π, & velur
 hydropicum.

Vnum verò quod maximè annotari debet in hac phy-
 sica contemplatione est, quod Hippocrates multipli-
 cem statuerit repletionem, quæ habet etiam pro sua
 idea, & varias symptomaton species & ideas, easque

pro corporum natura & distinctione. Nam aliis corpus rarum est, aliis densum. Et prout cutis & carnes aliter atque aliter affectæ sunt: ita repletionis varii sunt effectus, varia accidentia, & curationis varietas. Alijs purum corpus, alijs impurius. Quibus impurius corpus est, repletio alijs signis se prodit. Facies est decolor, & habitus est velut cachecticus & ὑδρηνοειδής. Nunc verba ipsius contextus Hippocratici; & de ijs quibus corpus impurius est, & quibus est densius, at texteda sunt: Deinde quorundam verborum proprietatem quibus Hippocrates inter docendum vsus est, declarabimus. Vt sunt ἐρευσίαι, & ἐρεύχαι, ructus, & eructare: ὑπεκρίσις & ἔκκρισις.

Ad finem 1. de Diæta Hipp. docet cur à labore infucto carnes sūt humidiores corpore calefacto, & multā colliquationē remittunt. ἐρύχαι ἐπιφύονται ἐκ τῆς ἀσπιόδος quæ

ὑπεκρίσις & ἔκκρισις. αἰόδος. αἰβελή. αἰφορά, σύντηξις, quorum explicatio plurimum lucis ijs est allatura quæ postea sumus dicturi. Nunc ad Hippocratis contextum veniatur, Alij hæc in repletione patiuntur, facies ijs est decolor, & ubi comederint, paulò post eructant acida, & acor in nares proserpit: ijs corpora pura non sunt, & plus est quod de carne colliquatur (græcè συντηγόμενον) præ labore, quàm quod repurgatur ὑπὸ τῆς αἰόδου, præ circuitu. Et id intus manens alimento contrarium est, ipsumque violat, ac acidum facit. Ex quo facile apparere potest quæ corpus impurum cum exercetur paulò immoderatiùs in morbum præceps cadat, & quæ corpus impurum si plus æquo nutritur, impurius reddatur Hinc elice demonstrationem aph. lib. 1. Corpus impurum quo plus nutritur &c. Quid autem est illud quod ait, Corpus repurgatur ὑπὸ τῆς αἰόδου? Credo in corpore siue coactum siue violentum quid accidat, siue propter antiquam cacochymiam aut recentem, nil sit violentum, sed velut vltro neum & spontaneum, fieri multas ἐκκρίσεις, σύντηξεις, αἰόδοις, αἰφοράς, αἰβελήας, ὑπεκρίσεις, ἐρεύχαις μεταρρύσεις. * Quæ verba licet sint dissimilia, tamen ferè synonyma sunt, & aliquid simile significant, quamquam si penitiùs inspiciantur in rebus ipsis per ea verba indicatis, aliquid est prius & posterius, vt σύντηξις præcedit ἐκκρίσιν. Audiat Hippocrates clarioris doctrinæ ergò.

* His distinctionibus addè vocem περιόσιν quæ vox innumera apud Græcos notat apud Gal. com. ad part. 30. lib. 1. de Art. vbi ait in ijs habitus corporis (πᾶς περιόσιν) mucore, per colliquationem repleri

His distinctionibus addè vocem περιόσιν quæ vox innumera apud Græcos notat apud Gal. com. ad part. 30. lib. 1. de Art. vbi ait in ijs habitus corporis (πᾶς περιόσιν) mucore, per colliquationem repleri

Quidquid in corpore purum excircuitu excernitur secundum naturam (ἐκκρίνεται ἐν τῆς περιόδου græcè) * à vespera ad auroram, id rectè habet. Nam quæ in ventre secernuntur (σπικρινόμενα) & quæ in carnem eructantur (græcè, ἐς στήθεα ἀπερρυόμενα) omnia ex circuitu ac circumferentia excidunt. Græcè, ἐν τῆς περιόδου ἐκπίπτει. Sic his verbis ἐκκρίσεως, περιόδου, ἐρευγῆς, & similibus significantur & excretiones, & excretionum modi, siue naturales sint, in corporibus è natura habentibus, siue non naturales, in cacochymis & malè habentibus corporibus. Has autem periodos, excretiones, motus maximè adiuuant astrorum quoque motus ob eam affinitatem, quæ est inter corpus nostrum & astra. Corpora enim ab astris afficiuntur & mouentur humores, cæco quodam & abdito modo prout summus rerum omnium architectus instituit atque dicitauit. Id quod paulò ante diximus factis aperit illud Hippocr. Astrorum exterior est in corpore circuitus (græcè ἢ ἐξω περιόδου) solis medius, lunæ autem ad cauitates. Quodcumque astrorum horum extingui, aut disparere videtur, aut fiksi à suo circuitu (ἐπιπέσει τῆς περιόδου) iuxta eam partem morbum redundare significat. Et in corpore secretionem, σπικρῖσιν, factam aut humidam, aut pituitosam, & in circumferentiam, περιφορῆν, transferri.

Relictis harum vocum proprietatibus, aliud est transiendum. Earum autem cognitio & animaduersio non fuit negligenda, quia in hoc affectu quem persequimur, & quem improprie ρευματισμὸν, melius σπικρῖσιν quandam vocabimus, aut ναυπηῶσιν τῶν φλεβῶν, donec aptiora nomina sese nobis offerant. Tamen, id quicquid est, in hoc affectu, inquam, totius corporis, maximèque externi est dolor ὀρετόπορος; membrorum, artuum & articularum molestus sensus cum calore, ac si arthritis vniuersalis esset. Sic fit in habitum corporis περιβολή, ἐκ ἐπιπέσεως περιφορῆς, σπικρῖσιν, μεταστάσεως, ἀποκρίσεως, ρευματισμὸς, ὅτι τὸ πρῶτον τὸ ρεῖν, quia humor in habitum fuit & fluendo irrigat.

& refluxus spiritus & aëris. Vocat alio loco lib. de flatibus τὰς διεσθῆς cum loquitur de somno languidiores διεσθῆς faciente.

Nomen τῆς περιόδου Hippocrate ex duplicat lib. de alimento loquens. De lacte & lana guine; lac & sanguis alimentum sunt redundantia. Circuitus (græcè περιόδοι σύμφωνοι) sunt consoni ad seipsum, & ad eius alimentum. Non enim nomen περιόδοι motum ad circumferentiam significat, sed ad omnem dimensionem. De nomine τῆς περιόδου Plato, cum ait, ubi pituita atrabili mixta sacras τὰς περιόδους τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ ἔσται, turbabit, & tunc faceret morbum, videtur quod nomen περιόδου significet. Per hoc nomen metus cerebri signi ficatur per quos sunt fluxus & refluxus.

* Immo à
carnibus ip-
sis fluxio-
nes fiunt in
articulos.
labor (ait
Hipp. libro
de loc. in
homine)
& dolor
Græcè πόνος
καὶ ἔδωκ
cum à car-
ne humidi-
tas fluxerit
vitiosa
supple. in
articulos.
Sic in eo
ῥευματισμῶ
cuius men-
tio fit, fiunt
fluxus &
veluti colli-
quationes à
carnibus in
carnes &
partes fe-
brofas &
membrano-
sas. locus
iste libri de
loc. in ho-
mine rem-
verè expri-
mit propo-
sitam.

Notanda
hæc questio
contra cō-
munem o-
mnium opi-
nionem.
Part. 5. lib.
2. de natur.
human.

Nec enim id à capite est, vt vulgus credit. * Catarrhum enim vocat, & imperitè ignorantèrque & à refrigerantibus, & à sanguinis detractione abstinendum putat, quia catarrhus est. Sic infortunata curatio propter istam ignorantiam decerni solet.

Et tamen aliquis possit dicere istos dolores, non tam oriri κατὰ τὴν ἀπόκρισιν, per abscessus modum, & κατὰ κίρρωσιν; quàm quia in ipsis partibus humor suus proprius & excrementitius incaluit, motus est & putruit. Vt in iis qui pila ludere insolentes, paulò vehementius cum ludunt, omnium corporis partium dolor est molestus, quia mota est materia in habitu corporis, sed non promota & foras exclusa. Si demum sudor vniuerso corpore emanauerit, ab iis doloribus & molesto contractionis omnium membrorum sensu liberantur.

Et vt ipsi obiectioni occurratur, dico dolores istos oriri solere, partim per abscedendi modum, vt in longis morbis & in quartanis febribus id euenire obseruauit. Et si febris materia cocta est, facillè curantur detractione sanguinis, sudore, profuuiio alui, vrinæ multæ & crassæ copiosa euacuatione. Id enim ferè κριτικόν est. Partim etiam oriuntur per ἀπόκρισιν quandam symptomaticam in iis qui cum iamdiu malè haberent, & tamen ὁμοσταθῶς viuerent, tamen subesset cacochymia multa, symptomatica facta est in vniuersum genus musculosum ἀειβολή, ἀειφογῆ, vnde tanta dolorum nata acerbitas. Argumentum autem cacochymiae residis in venis & habitu, est, putris virosique sanguinis eiusque multi, euacuatio. Fieri etiam potest, vt natura ab interno corpore ad externum materiam non pellente, dolores isti oriantur, calefacto, moto, putrente ac irritato habitus ipsius proprio humore & excremento.

Quæstio, an bonum est resuere humorem à robustis partibus ad infirmas (cuiusmodi est vniuersus corporis habitus) an contra ab infirmis ad robustas. Nam robustis inest vis quædam vernacula & calor vegetus quo se vindicent ac tueantur. Coctione, digestionèque id præstabit. Quæ opinio est Hippocratis. Qui morbi, ait Hippo.

ab

ab imbecillibus partibus ad fortiores remeauerint, ij solutu sunt faciliores. Influxus enim facile à robore excludentur. Mauult Galenus (qui ea in quæstione & assertione Hippocratis non ita veræ sententiæ subscribit) legere pro, excludentur, absumentur. Nam si exclusio fiat, non nisi dispendio & noxa partium imbecilliorum in quas refluxurus est humor, fieri poterit. Quidam nomine partium fortiorum intelligi volunt partes principes : at melius est à partibus præcipuis in minus præcipuas humores repere. Nam cur (ait Gal.) sæpe visum sunt interire quibus succi in dolore articulorum in artus delati, deinde repulsi in partem principem peruenerint, & vna salutis spes erat si ijdem ipsi humores ad artus reuocarentur.

Diximus inter cætera, prius, quod corpora plethorica, valdè sunt obnoxia, huic *πευριτιδι* affectioni, aut abundantia sero multo & bile, præsertim cum purgata non fuerint. Posterius, quod in musculosum genus ferè rapitur incòctus humor biliosus, sanguineus, & circa periostia tamen ebullit vnde dolorum ista acerbitas. De corporibus notandum illud Aristotelis. Obœsa corpora habent sanguinem impurum, quanquã sanguis & quæ sanguinea sunt facile putrent, ac præcipuè quæ ad ossa propius applicantur. Notandum illud quod dico, quòdque melius verbis Aristoteleis faciliùs intelligetur, sanguinei ait *τι γρη σίμησι*, maximè verò qui circa ossa est. Vnde fortè nascitur occasio tanti doloris in speciebus lassitudinum. Quod autem bilis aut serum, aut sanguis est tenuior qui efferuescit patet ex Hippocrate fluit humor ob caliditatem cum carnes rarefactæ transitus præbuerint, & humor calefactus tenuior factus fuerit. Omnis enim humor calefactus attenuatur. Et id alio loco Hippocrates docet, afferens exemplum subactionis agitationisque lactis apud Scythas: Dum enim lac agitatur, quod tenuius est supereminet. Sic in homine dum turbatur humor, quicquid eius est in corpore à principiis disparatur, & in superficie bilis consistit.

Z

Ad finem
com. in
partic. 5.
l. b. 2. de
natur. hom.

Cap. 19. l. 3.
de histor.
animalium.

Lib. de loc.
in hom.

Lib. 4. de
morbo.

Addam tantum vnum vt deinceps via ad therapiam
 pareatur) De nomine *ρευματις & ρευματισμῶν, & διαδέσταις ρευ-*
ματιζῶν. Illud nomen non solum audiri debet pro deflu-
 xu à capite, sed pro exoneratione ab interno corpore
 in externas partes ; & in internas etiam, vt cum hepar
 in vterum aut in intestina sese exonerat, est *ρευματισμῶν,*
 quemadmodum patet ex Galeno, his verbis, fit vt si ora
 vasorum ad vterum directorum præter modum aperian-
 tur, si sanguis vel sit calidior, vel tenuior, & totum cor-
 pus ob malum habitum grauetur sanguine (licet mo-
 dum naturæ conuenientem multitudinē non excefferit,
 in græco, licet *συμμετρίαν* suam non excefferit) sangui-
 nem ipsum expellit ad venas quæ sunt vteri, vt in fluxu
 rheumatico fieri solet (græcè *ἐν ταῖς ρευματικαῖς διαδέσεισι*)
 in quibus aliàs in aliã partem fluxus fit. Et hæc de nomi-
 ne *ρευματισμῶν* præter ea quæ dicta sunt.

Galenus ad
 aphorif. 37.
 lib. 5.

¶ Locus
 valdè
 notandus
 quo patet
 cachecticos
 graue cor-
 pus habere,
 licet multi-
 tudinis ra-
 tione non
 fiat. Graui-
 tas tamen
ὁπότε
πλήτων
 Sed cacochymia ip-
 sa naturæ
 grauis est,
 & licet hu-
 mor non
 vexet quan-
 to, id est nõ
*κατὰ πλῆ-
 θος* sed
κατὰ πᾶθος
 tamen sen-
 sum quen-
 dam graui-
 tatis infert.
 Idem Gal.
 cap. 8. de
 sang. mis-
 tione.
 Nomen
 multitudi-
 narium additum est
 vt explicetur
 nomen
*ἢ τῆς συμμε-
 τρίας.*

Est apud Galenum locus *περὶ τῶν ρευματισμῶν* in quo
 volunt ea de re maximè Galeni sententiam aperiri. Vi-
 detur enim ponere in exemplum habitum corporis alio-
 qui imbecillū, pulmonē autē, hepar & lienē partes robu-
 stas. Quid tum fit? exonerationes & deriuationes ab il-
 lis partibus fortioribus ad habitū. Atq; tū fit hic morbus
 de quo diximus. Et licet à liene, aut pulmone, aut hepa-
 re fiat ad habitum translatio, tamen fluxionis nomine
 potest includi. Ita Gal. Partes imbecilliores morbis ex-
 crementitiis primæ capiuntur. Sic fiunt à fluxione nati
 affectus, vniuerso videlicet corpore imbecillo existen-
 te, quæ vna est *καρχηρία* id est mali habitus species: princi-
 pibus illius partibus, licet paucus in ijs sit sanguis graua-
 ri solitis, quia pars infirma à minima quaque copia gra-
 uatur. Reuera istum Galeni locum volunt audiri de ista
 solenni affectione in qua explicanda nos laboramus. Ta-
 men cum diligenter locum legi ac relegi, is est audien-
 dus de fluxionibus etiã à capite. Quanquam ait, quæ
 pulmo, lien & cerebrum preualent viribus carnosum ge-
 nus in ijs ad glandulas & carnes fluxiones perueniunt,
 ybi nimirum vniuersus habitus imbecillus fuerit vt in

LIBER DE RHEVMATISMO. 279

ρευματικῆς διαθέσει euenit. Cum enim habitus corporis est imbecillus; & partes internæ sese exonerant in eum, est spes quædā τῆς καχεξίας κατὰ τὸν ρευματισμὸν τὸν δὲ κατ' ἄρρωστον vel κατὰ τὴν ἀγένητον præter naturam. Nā propriè ἐν γένεσιν secundum naturam est.

Satis τὰ φυσικὰ τε ἔχοντες ἰσχυρωμένοι sumus persecuti, nunc ad therapian. Quanquam inter disputandum iam ferè aperuimus rationem medendi isti affectioni tam dolorificæ, tam molestæ. Diximus ferè in naturas validas hanc affectionem cadere, & in eas maximè quæ synochas febres putres experiuntur. Sic idem canon ferè curationis est in hoc affectu, qui in lassitudine vlcerosâ, aut phlegmonode, & in febre synocho putri. In iis autem affectionibus, largè & sæpè sanguis mitti debet. Vulgus etiâ medicorum (id quod medicos doctos dedecet, sed ob insolentiam morbi eis parci debet) quoniam videt partes omnes pariter æqualitèrque dolere; ratus falsò catarrhum esse, aut veritus ne prouocetur fluxio in brachio è quo sanguis duceretur, ferè à sectione venæ abstinet, aut trepidè cunctantèrque eam aggreditur. Ægri enim eo se modo habent toto corpore, quo arthritici in suo paroxysmo in vna, aut paulò pluribus partibus, videtur enim hæc affectio esse arthritidis vniuersalis. Tamè ab institutione vacuatione per luculentâ frequentemq; phlebotomiam id non debet nos reuocare. Immo etiam in paroxysmo arthritico vtiliter laxatur vena, id quod hæmophobis & parum expertis medicis haud placet. Maximè verd ad id inuitamur, quòd impurus, immò planè corruptus sanguis in eo affectu laxatâ venâ detrahatur. Laxitas cutis apprime facit ad curationem istius affectionis, sed ægrotû impatientia non permittit vt se facillè lecto contineant: ne minimam quidem stragulam aut operimentum præ dolore ferunt. Et ob copiam & inflammationem nescio quam toto corpore sparsam, vix ac ne vix saluber sudor manare potest.

Obiciat quis. Hippoc. quatuor humores statuit sanguinem, aquam, bilem, pituitam, & vix per quas huius

Cap. 8. lib. de sang. missione. vbi corporis habitus imbecillus est, ibi est spes

τῆς καχεξίας Cachectici autem graue corpus habent licet paucus sit sanguis.

Θεραπευτικόν.

ob. dil. 8. 279. (lum 279)

rium faciunt, sunt os, podex, nares, vrinæ meatus, si humor affligens copiosior factus est, si homo per eos dictos locos purgetur, nullus ipsum morbus premit. Et tamen eo loco non meminit phlebotomiæ, nec euacuationis sanguinis. Et tamen medicorum pars maxima, ac si solus sanguis in vitio sit, tota in sanguine mittendo est occupata. Dicimus sanguinem solum ex omnibus humoribus per habitum corporis perque ipsum totum corpus sparsum esse. Illo loco Hippoc. agit de certis humoribus excrementitiis, qui certis locis conclusi per certos locos & emissaria sunt euacuandi.

Laudamus quidem impendio magis phlebotomiam in hoc morbo quam saluberrimum esse remedium testamur. Clysterum frequens vsus valet. Medicamenta per os sumenda nocent, inflammationem augent, & dolores in artubus & habitu corporis irritant. Cassia & lenientia tamen omnino non improbamus, hæmorrhagia confert, sub finem sudores. Tandem vrina crassa multa, vt quæ ab abscessibus vindicet, & maximè in febribus laboriosis conferet.

Et quoniam ægri perpetuò conqueruntur, & sensum habent caloris acris, aliquatenus iuuantur vsu rerum frigidarum, sed nocent bifariam; partim quia distatim prohibent, partim quia vbi quis vsus est paulò frigidioribus remediis, remanet, domito morbo, maior infirmitas neruorum, vnde arthritidis occasio postmodum nasci potest.

Dicat quis, si vniuersus corporis habitus est imbecillior confirmetur, vt dolendi ægotandique pereat occasio. Id quod *in prælo magis diadema* Galenus commendat, Curationis scopus est non vacuatio, sed totius habitus roboratio. Quanquam (ait) curationis initium à sanguinis missione fit. Respondendum, sine & intentione curationis scopus primus est partis roboratio, opere tamen posterior est vix enim robur corpori conciliaris, nisi corpus vacuatis. Vbi enim prauus humor est licet multitudine non lædat, tamen corpori grauitat & mor-

cap. 8. lib. de
sang. miss.

LIBER DE RHEVMATISMO. 281

bōsam dispositionem non desinit inferre, iste autem tam grauis & dolorificus affectus non solet accidere, nisi iam & in vasis & extra vasa collecto prauo humore, id quod declarat frequens euacuatio prauī & impuri sanguinis Infirmitas quidem habitus valet ad ὀπίσθητον, sed non ad πρῶτον. Notāndus enim est iste locus, qui nil colligunt superuacui; his manent imbecillæ partes semper intuto. Argumento est quoniam aliqui sex mensibus infirmis pedibus laborant. Quod si sola imbecillitas id faceret, perperuò laboraret pars infirma, vt cui nunquam causa abesset vt laboraret. Et in Aphorismis, dices quod partis imbecillitas non sufficiat ad generandam affectionem ex intermedio tempore, in quo nulla ferè infestantur, licet natiua imbecillitas continua sit, si nil in vita deliquerint. In hoc affectu paregoricis remediis est vtendum. Ab his quæ ἀπορροιστικὰ vocantur, præsertim à valentioribus est abstinendum. Vidi qui thermis & decocto ligni in dies vti voluerint, sed nullo profectu. Immo omnia penè recruderunt. Saltem nisi diligenter toti corpori per sanguinis detractionē prouisum fuerit per clysmata & inflammatio desierit, ab iis omnino temperandum est, immo tales ægrotantes febrientium more regere conuenit. A iusculis non est abstinendum vt falso crediti catarrhi nomine vulgus medicorum putat. Quia enim tales ægrotantes eò ferè se modo habent, quo ij quiερο παραλυτικὸν βόπιν. neruos musculosumque genus habent irrigatum fluxionibus à capite manantibus, ideo falsò putant id à capite esse, & causam frigidam putant, at verè παραλυτικοὶ non ita dolent, non ita febriunt. Sic affectio vna longè ab alia differt, cornicula frequentia & hirudines copiosæ habitui corporis applicitæ conferrent.

Vidi plerosque sub finem morborum longorum, eo affectu laborasse, natura modo quodam critico in habitu corporis abscessum κατ' ἔκρυσσιν moliri volente, est enim verè abscessus κατ' ἔκρυσσιν. Et tales ægrotantes grauissimè habent tristiusque curantur diuturnitate: morbi, humo-

6 sanit.
vtend. &
con. ad
apho. 28.
lib. 6.

D: ἰσχυρὰ
πρῶτον
isto iam di-
cto, an re-
pellendum
initio Hæ-
lerius lib. 6.
instituit.
Chirurg.
vel de ma-
teria chi-
rurgica a-
bundè do-
cuit.

res ^{et non} ^{desiderium} ^{ad} ^{acquirere}.

Historia.

Andegauēsis Comes eo affectu per sex integras hebdomades laborauit, decies missus sanguis, expertus est sudorifica, deterius habuit; hic hæmorrhagiis copiosis olim erat obnoxius, tandē cū nullis morbus cessisset remediis, & desperatus penē foret, ecce tā copiosa hæmorrhagia & quæ credentis opinione maior esset, superuenit, vt de funere cogitaretur, conualuit euacuato supra modum sanguine, vnde non abs re in præcedentibus diximus, morbum eum ad febres laboriosas referri posse, aut ad lassitudinem phlegmonodem. Quanti autē in ea febre laboriosa faciēda sit hæmorrhagia docet Hipp. lib. 4. Acutorum apho. 74. quibus speratur in articulos abscessus, liberat vrina multa qualis in febribus laboriosis, si verò ex naribus sanguis fluxerit, breui fit solutio. Denique istum affectum tam notandum, tantis tōtque factum vberemque symptomatis Hippocrates videtur adumbrauisse: ait que iis solere contingere quibus magna sunt viscera: quosque sæpè hæmorrhagia malè habuit, eaque substitit. Audiamus Hippoc. loquentem. Quibus circa articulos dolores fiunt & tumores & sedantur, non podagrico modo, in iis comperies viscera magna, & in vrina subsidentiam albam, &c. fit autem hic morbus iis quibus in pueritia & iuuentute sanguis ex naribus fluere solitus desit. Proinde interrogandum de ista sanguinis eruptione, an in iuuentute facta fuerit. Sed hæc paucis dicta sufficiant quæ plenum commentarium requirerent: digitum ad fontem intendere dumtaxat fuit animus iis qui postea aliquid præstantius sunt molituri: restat vt tandem scribendi finis & modus sit aliquis. Interea tamen omnes qui hunc nostrum laborem sunt obseruaturi rogatos volumus, vt suo candore audaciam leniant, bonique consulant quod aliquid in communem vsu adferre audeamus. Nec enim ijs scribimus qui in alieno opere sunt ingeniosiores, non iis quos fastidiendi optima quæque mollior lasciua delectat, sed candidioribus, quorum fauor benignitasque

Lib 2 pro-
xib.

LIBER DE RHEVMATISMO: 283

facile conueller, & exeret eos qui id quod in lucerna
emittimus, iniquius sunt obseruaturi.

F I N I S

POSTERIORIS AFFECTVS

DESCRIPTIO

QVI

PLEURITIDIS DORSALIS

[Faint, mostly illegible text in columns, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

POSTERIORIS AFFECTVS
DESCRIPTIO,

Q V I
 PLEVRITIDIS DORSALIS

NOMINE DONATVR.

ENV amplissimum est diuini Hippocratis liber, ex quo multa depromi possunt, quæ maximè ad cognitionem morborum eorûmque therapian pertinebunt. PLEVRITIS ex dorso affectus est ab Hippocrate nominatus, à paucis, quod sciam obseruatus. Mihi nec vnquam contigit videre, licet ferè annus vertatur vndeicesimus, quo in vrbe medicinam factitavi. Erat autem mulier grauida gerens septimestrem ferè fœtum, dolor erat punctorius paulò infra duodecimam spinæ vertebram, dolor inquam insignis, pertinens ad regionem hepatis, febris assidua, tussis inanis, cum inflammatio ferè extra thoracem esset, vt pulmo serum ab inflammatione manans apprehendere nequiret. Inter signa pathognomica erat dolor circum dorsum, membrana affecta non quæ costis obtéditur, sed quæ vertebrae cingit. Inter signa demonstratiua, erant vrinæ planè vinosæ ac si sanguis multus eas proluisset ac tinxisset. Quia enim coafficitur hepar, vrinæ tales apparent. Terruerunt me valdè, vnde Hippocrati super ea re consului, num talis vrinarû color in pleuritide dorsali vulgò appareret. De ea affectione ita scripsit

LIB. DE PLEVRITIDE DORSALI. 285

scripsit, In pleuritide ad dorsum, dolet ipsum dorsum
 velut ex plaga, suspirat & acruatim spirat. Statim sputat
 pauca, tertia aut quarta die sanem meijt subruentam. Hipp. lib. 3.
 de morb. «
 Plura signa eo loci perpendes memoratu digna. Et idem «
 Hippoc. loquens de morbo dorsali quem *νοτιδα* vocat Lib. 2. de
 & aliquid affine habet cum pleuritide dorsali, ita scripsit, morb.
 dolet dorsum & inguina tertia & quarta cruentam meijt
 yrinam, inflammatio itaque pertinet ad partes thorace
 inferiores. Et quod *οδον αιματος* legatur, id potest bifa-
 riam explicari, vel quod præ calore & inflammatione
 serum & *υρος* yrinæ appareat *ειδος* ob bilis mixtionem
 quam plurimæ: vel quod reapse sanguis remisceatur ip-
 si yrinæ, facta translatione quadam ad vesicam. Eo-
 dem enim modo id possumus interpretari. Inflammationes enim & phymata inflammatoria in spinæ partibus
 orta per cruentam dysenteriam, aut cruentam yrinam
 liberari possunt: vnde illud Hippocratis, distortionem
 rhacheos cum difficultate spirandi sanguinis fluxus copiosus exoluit, *πυρις αιματος* vel per nares, vel per yrinas,
 vel per aluum fieri potest. Atque ut de yrinis istis dicam
 cruentis. (quæ ex Hippoc. prognosticis initio morbi ap-
 parentes longitudinem significant) aliud est iudicium
 quum apparent ad longitudinem, aliud cum ad acutiem,
 ut in morbo dorsali, in contortione spinæ, in pleuritide
 ex dorso. Atque ut ingenuè dicam, nunquam obseruaui
 tam cruentas bileque saturatas yrinas. In eo ergo affe-
 ctu, duo symptomata rara comperimus: vnum est mi-
 stio cruenta: alterum est, difficile spirare erecto corpe-
 re quod nouum est in morbis thoracis. Hippocrates in
 coacis meminit cuiusdam pleuritidis in qua dorsum ru-
 bet per erysipelas à fluxu concitato perueriam thoracicam
 per quam fit pleunitis dorsalis de qua his agitatis hæc
 à reliquis differt. Dolor est dorfi, ciulatis & spirationis
 oppressio inter cætera mala, est quod talis pleuriticus
 dum residet magis tussit & difficiliter spirat, contra sur-
 rem euenire deberet. Inter ea quæ miratissimum in hoc
 morbo fuit excretio yrinæ cruentæ, aut sanguis erat, aut

Hipp. lib. 3.
de morb.Lib. 2. de
morb.2. De art.
cul.
In coacis
Dur.Jold.
33. 1. 1. 1.

serum eius aut nescio quid erat, quod coefferi mixtisque cum vrina sanguinis opinionem fecit. Legimus apud Hippoc. 3. de morbis capit. de febre ardente inter signa, *vel quod reuera sit sanguis mixtus, vel quod suo colore saturato-bile rubra tanquam cruenta sit vrina politico loquendi modo, rouge comme sang.* Tamen in pleuritide dorsali reuera sanguinolenta cernitur. Duretus docens quomodo in pleuritide dorsali sit deiectionis per aluum mala valde, ait cruentam quoque vrinam reddi & quae refert *quod à carnibus assis exudat, eodem plane reu vitio quo ipsum jecur fundit per aluum sanies proluciam.* Et cruentae vrinae, & subuirdes deiectiones fiant quasi per sympathiam. Quod ad curationem attinet, ea mihi videtur maximè posita in sanguinis detractione. Eaquetantò frequentior & maior esse debet, quò magis posita est in inflammatione per collectionem, & quod spes sanitatis non sit posita (vt ceterarum pleuritidum) in larga & facili sputorum educatione. Nec enim alae pulmonum alladentes ad latera exugere possunt materiem phlegmones resudatione quadam, corpus ipsius pulmonis subeuntem. Nos isti mulieri etiam grauida sanguinem septies dempsimus. Et cum nobis religio esset toties euacuare, illa instabat precibus vt id auderemus. Adeo manifesta ex frequenti liberalique sanguinis detractione, allevatio consequabatur, fortibus sitibusque aliquando adiuta est, aliquando aegrescebat. Hanc historiam morbi vt insolentis exponere mihi animus fuit, vt si quando occurreret, experimento nostro in ratione tanquam firmo fundamento, posito, vt *aiusq; bta* morbum iam ex se calamitosum, dictatore Hippocrate, calamitosiorem non reddat. Licet autem in curatione pleuritidis ex dorso meminerimus phlebotomiae liberae ac liberalis, tamen hic iudicio est opus. Nec nobis ij placet qui in sanguine demendo sunt prodigi ac effusi: satis est esse liberales. Semper enim virium modus tenendus est, aetas, tempus, valentis consuetudo, aliquando enim morbi & aegri est quadam *artivdicit.*

Abfol.
An. 1588.

FINIS

BENEVOLO LECTORI
 IACOBVS THEVART
 DOCTOR MEDICVS
 PARIISIENSIS. S. D.

VT affectus Rheumatici apud antiquos penè a-
 nonymi & catarrhi nomine à vulgo pessimo re-
 rum omnium interprete donati natura & idea melius in-
 note sciat, opera pretium esse duxi eruditorum virorum de-
 siderio faciendo satis, tres de Rheumatismo in scholis Me-
 dicorum Parisiensium theses tam ab Authore quam ab
 aliis Doctoribus olim propositas & agitas huic libello
 adicere atque attexere, ut quæ ad huius sanissimi affectus
 & apud nos frequentissimè grassantis & saevientis, à nul-
 lo denique adhuc ex professo descripti notitiam assequen-
 dam, plurimum lucis sint allatura & ad eundem oppug-
 nandum, gravissimæque huius symptomata demulcenda,
 maximè sint profutura: his frueri, atque iis qui publica
 utilitatis gratia nullam adspernantur laborem gratiam
 aliquam habeas etiam atque etiam rogo. Vale.

IN AD QVODLIBETARIAM.
QVÆSTIO MEDICA
 MATVTINIS DISPVATIONIBVS
 DISCVTIENDA

In scholis Medicorum, die Iouis xviii. mensis
 Februarij, Magistro CVILLELMO DE BAIL-
 LOY Doctore Medico Moderatore
 Prudentissimo.

An Rheumatismus & Arthritis congeneres?

HOMO SINGVLARE SVMMI OPIFICIS, vt
 veri Archetypi, exemplar, præclaro ra-
 tionis, vt ducis optimæ munere, & quo
 recens in lucem editus à lachrymis vitam
 auspicans compensatur cæteris animan-
 tibus antecellit, licet hæc firmioris
 sint valetudinis, & raro in homine ingenii felicitas &
 corporis firmitas sint coniuges. Ratione duce vt para-
 nympho, ad morbos ferendos & dolores est paratus &
 accinctus, maxime si Arti medicæ (qua sæpè præbet iu-
 stum officium, sed malo victa fortunam non præstat) vt
 optimæ parenti, & vitæ præfidi obsequatur. Hæc Ars vt
 sedulus promus condus necessaria in victu suppeditat,
 dat, subtrahit; morbos aut domat, aut vincit. Denique
 in morbis hæc Ars vtramque paginam facit. quorsum
 enim felicitas, si non adsit sanitas? Hæc Ars sæpè an-
 ceptus est an morbos domitos renouet, an vincat si possit.
 Eiusmodi est Arthritis fato dirus hostis cum inueteravit.
 Ars renouat domitos, vt veteres quattanas, vt noui mor-
 bi nouum fiat principium ad salutem ægri. Sæpè Arthri-
 tin demulcet, suppressit ad tempus non opprimit ne suc-
 cedat Apoplexia, gangræna, morbus læcer, vt fit. Et si

miferum est sanitate morbo debere. Rheumatismus Arthritin ementitur, licet furore quodam ob terrum se-
rum percitus in totum corpus, maximè in articulos sæ-
uiat. Prudens sit medicus vt vnum ab altero distinguat,
quia similitudines sæpe fallunt. Incipientes morbos non
quiuis dignoscit, vt nascentes herbas peritus botanicus
vix internoscit. Dolores articulorum in squaloribus sub
canicula, lassitudinem *ἰσχυρότης*, plegmonodem omnibus
musculis laborantibus vix ab Arthritide & rheumatif-
mo distingues. Et hinc animi & præsentia & constantia
ferendo dolori relucet. Quibus minor est animi consen-
sus cum corpore, imo per *ἀναγνώρις*, est quasi seuocatus, do-
lore non vincuntur, viros se præbent. Quibus animus
corpori addictus, molliores dolore etiam exiguo fran-
guntur. Sic corpus animum sequi debet, non animus
corpus. Et si qui graui valetudine est affectus & afflictus
vix animum sequi potest. Pathemata animi humorem
arthriticum aut supprimunt aut in partes morbo obno-
xias exprimunt.

ARTHRITIS sæuus hostis pueris parcit & mulieri-
bus, nisi menses desint. Rheumatismus crudelior
non parcit. Quædam tamen mulieres etiam menstruæ
fiunt arthritice, si labes à parentibus contracta, si hypo-
chondriaca temperie calidiore, si in facie gutta rosacea,
aut si in victu peccent, si æquant prauum victum virorum
arthriticorum, æquant & morbos. Tamen fauore Natu-
ræ cuique ætati sua est sanitas, sui morbi, qui certis annis
fato sunt destinari & sexu. Hinc fluxit morborum viri-
lium & muliebrium differentia, vel ob vitium, vel ob
temperamentum. Pueris lactentibus sequi à dentitione
dolores, quibus morbus sacer & dirus comes est. Li-
thiasis frequens, vel à stirpe generis contracta calculosa
diathesi, vel vitio lactis nutriticis ob ætatem, vel corporis
prauam temperiem, cum edicto Hippocratis [forte se-
uetiore, iusto, non clemente] vt sit salubre lac, nutritrix
debeat esse nec sanguinea, nec, biliosa nec aquosa nec
melancholica. Adeo nutriticis electio est perplexa. Li-

Aa iij

thiafin fortè accersit pulticula ex lacte & farina cruda. Pueris colici dolores crebri eorum somnum & nutricum impediunt (vnde lac fit deterius) iliatis doloribus similes & *μεγαλάνη*, ob intestina quæ recens editis non habent suum motum *μεγαλάνη* facilem & obsequentem, quo alimentum facile attrahatur, facilius coquatur, & flatu educantur foras. Ad lithiasin facit longus pueritia spinam decubitus, & arctiorum fasciarum vsus.

REVMATISMVS dolore vago in omnes partes furit & inuolat. Totus habitus calet, riget, ac si vniuersa arthritidis foret. Habitus est depositarius, quia imbecillus: sic fortiores & ditiores onerati se in imbecilliores exonerant. Virtus expultrix ichore irritata se exonerat, quod fit in cacochymis, cachecticis, in fœdis coloribus, si in æstu labores immoderati præcesserint. In Rheumatismo genua maximè affliguntur. Quod in homine magni est momenti; & quia genibus ægris corpus est quasi vitæ & caducum, & mira est *οὐκ ανία* istius partis in nervis & membranis. Imo in genibus est aliquid admirabile. Supplices genua osculantur humili contactu, & deosculandis supplicum genua submituntur. Idque quia in genibus, vt in corde est quædam vitalitas: nam in vtriusque genu commissura est gemina buccarum vt vesicularum inanitas, qua per fossa, ceu iugulo, spiritus effluit. Ideo genua summa cura tueri oportet, ne facile resoluantur metu scelotirbes compage resoluta. In Rheumatismo id est faustum quod semel aut bis affligat, si cautio adhibetur: Nondum enim in articulis contracta est labe & imbecillitas reducitur morbi, si cito postliminij iure causa. Non id boni ominis habet Arthritidis contumax & rebellis morbus.

IDEO Arthritidis est præfractior, vt dubites an mitior mater, an tristior nouerca. Arthriticorum longior vita vulgè dicitur, sed malo omine & sæua mercede. Si adest, mille rædia, si abest & supprimitur morborum prædictorum ilias adest. Tumor est dolorificus cum & sæpè inflammatione articuli. Præstat adesse tumorem exclusa non

DE RHEVMATISMO. 291

includa in interno articulo materia. Nam eò dolor maior est quo magis est in angusto. Aliàs viscera accusatur, aliàs caput, quod plerique fontem mali putant, at diciuntur. Consideratur pars laborans, humor, periodus, partium mittentium robur. Dignitas, & principatus, & situs partis superior caput à morbis vindicare debet, Sæpè prauus humor & ichor mali author nec in capite, nec à capite. Totum corpus circulo simile est, in quo nec principium, nec finis, præcipua causa Sympathiæ, protopathiæ, aut per simplicem consensum generis sine materia, aut cum materia: hinc origo malorum nescitur. In arthritide si redux & periodica, vere maximè, & autumnò (nam quædam animalia in solstitiis podagra laborare obseruauit antiquitas) & de nocte Empyicorum more ingrauescit, neruorum & articulorum quædam imbecillitas cernitur, quæ per se arthritin non excitat, pars alioquin perpetuò laboraret, sed suscipiendi causa est habitu contracto. In articulo imbecillo & morbofo etiam suum alimentum corrumpitur, vt in cachexia, & proprio partim morbo arthritidis causa est. Est enim *ἄσθμα Ἀρθριτικόν*. Aliàs morbus longus, aliàs acutus. Si caro & neruus coafficitur, acutus. Si nerui & membranæ per se inflammantur metus conuulsionis. Si tendines, ligamenta membranæ laborant longior morbus & septuagenarius dies criticus, quia hæc ægrè humorem admittunt, difficilè dimittunt quia humor mucosus, & neruosarum partium morbi sunt sæpè recidiui.

RHEVMATISMVS & Arthritis vt quædam sorte sunt affines causa, orgasmo, & Symptomatis, partis curationis sunt participes. In arthritide pertinaci non solus humor spectatur, sed articuli vitium aut hæreditarium, aut praua victus lege, aut venere nimia contractum: non idem de Rheumatismo, nam solum peregrinatur. In vtroque affectu phlebotomia est *ἰσχυροτέρα*. Crebri clysteres præmissi. Medicamenta calidiora nocent, irritant humorem in partes inferiores. Pilulæ initio non tutæ licet arthriticarum nomen sibi falso arrogent, non tam vsu, furiente

humore, quàm abusu. Non placet ad curandam arthritidem antidotus dicta *μυστήριον*, ex aristolochia, gentiana, mirrha, pollicitis quidem diues, sed effectu sterilis. Sudorifica sub finem valent, & diuretica mediocria ne sanguinem liquent, & apertis viis in artus repellant. De capite controuersia est: falso in omni arthritide accusatur, & omnia cephalica calida, odorata, erthina, emplastra graui cerebri damno præscribuntur, cum cerebrum sit *μυστήριον* frigidum & glutinosum, quæ temperies nisi seruetur homo facillè fureret & deliraret. Hepati, lieni potius est consulendum quam capiti. Et hic solertia Medici requiritur. Color faciei sæpè est index & iudex pro origine mali. Cataplasmata cum mucaginibus nocent. Nervi, tendines, glutinis habent aliquid, id contumaciùs redditur frigidum & glutinosum admoto. Hinc nodosa arthritidis. Hinc morbus reuiuiscit impedito difflatu: fofus blandi valent adhibita chamaepyti. Vinum fofu amicum, potu hostis. Lac asininum prærogatiuum quid habet: nascentibus & senescentibus lac parens. Balnea egelida valent. Cataplasmata potius cum hydromelite quam cum lacte quod obstruit: Cassia admota. Oleum de Cartellis. Cataplasmata cum farinis & decocto omazorum. Balsamum Perusinum sub finem. Oleum ex torpedine. Vfus veneris rarus & moderatus, & salubrior tempore pluuio, & in aurora: hirudinum admotio non inutilis: aquæ naturales fructu non carent. Cauteria profunt. Quia in Arthritide ars malo sæpè vincitur, aut eluditur: hæc remedia perfectam sanitatem non pollicentur, sed vitam homini à Deo precariò datam minus afflictam reddunt, & dolore modificato paulò iucundior.

Ergo Rheumatismus & Arthritidis congeneres.

Asserebat Lutetiæ NICOLAVS HENAVLT Cardusianus Lingonensis anno salutis 1610.

DOMP.

DE RHEVMATISMO 293
DOMINI DOCTORES
DISPVTVRI.

M. Andreas Duchemin. M. Carolus Bouvard.
M. Stephan. de la Font. M. Claud. Charles Pr. Reg.
M. Georgius Arbaud. M. Quirinus Vignon.

M. Ioan. Renodeus. Med. Reg.

M. Petrus Pijard.

M. Nicolaus Labor.

QVÆSTIO MEDICA
QVODLIBETARIIS

DISPVATIONIBVS DISCVTIENDA

Manè in scholis Medicorum, die jous xv. Ianuarij

M. FRANCISCO MANDAT Doctore medi-
co moderatore.

A à Rheumatismo Dysenteria *κακῆς*

ORBI ex aliis nati fufeitantur *κατὰ συγγένειαν*,
vel *κατὰ μετέπαισην*. Illa fit cùm superflite
priori foco pars in alterius affectum
trahitur, tam *κοινωνίαν* quàm *εμπάσην*, qua-
rum prior vicinitate, operis societa-
te, & generis similitudine, oriri so-
let: hæc materix morbum committentis præpagatione.
Γεννησίν tenesmus stranguriam & abortum inducit, pleu-
ritis febrim, *τῆ κατ' ἐργασίαν* vteri affectus māmæ dete-
gunt, in canina resolutione sana oris pars affectæ compa-
ritur: *τῆ κατὰ τὸν κοινωσίαν* musculus tēporalis læso oculo læ-
ditur, vesica vertebris ossis sacri affectis, vox testibus
male constitutis. Nulla *εμπάσην* leuationem adfert primi-

●
Bb

genij morbi à quo enascitur, sed calamitosa propè omnis: qua ratione epilepsia aut stranguria hydræpica, dysenteria lienosis, dolores cervicis ijs qui animo perturbantur sine periculo nunquam superueniunt.

FIT verò metaptoxis cum relicto priori foco in aliam corporis partem noxius & effrenis humor insilit, vel à nobili ad ignobilem per *διαδοχῶν*; vel ab ignobili ad nobilem per *μετεπίστασις*. Ut perpetuò formidanda *μετεπίστασις*, sic interdum exoptanda *διαδοχῶν*, bonum si ab interioribus partibus ad exteriores erysipelas erumpat; bonum quoque si lienosus affectus in dysenteriam abeat: soluit hydropeem (quæ non semper à frigido hepate est) superueniens diarrhœa, lipyriam febrim holera morbus, causum icterus septimo adueniens die, apoplexiam paralysis & hæmorrhoides. Metastasis ad ægri noxam proritat, prioribusque deteriores inducit affectus. Sic dolores cum febre lumbis imisque partibus affixi, si his relictis præcordia inuadant, perniciosi; sic anginæ salutares aliàs cum intro recurrunt periculosa, sic vlcerosæ dysentericæ à suppresso exteriori rheumatismo *διεσπασί*, multoque deteriores sunt illis quæ absque intestini vlcere consistunt, aut quæ cum vlcere, non tamen depascente aut sordido adsunt.

RHEVMATISMVS non est humoris pituitosi è capite descensus, sed conferta humoris serosi diluies non modò in articulos, sed in medios artus & externum corporis habitum irruens, vagosque ac succedaneos dolores inferens, verè arthriticorum & eorum qui à lue venerea excitantur æmulos. Quem affectum committit *ἰσχυροὶ παύλοσ* & *ἰσχυροὶσ*, quatuor humorum proprius, à feruido hepate genitus, qui dum à robustis partibus in debiliores fertur, & ab iis in omnium maximè ignauas æstuans in venis *αιματοπικτικῶσ* fluctuat, à quibus euomitur modò in hoc, modò in aliud latus improuiso insultu, sæpe sine rubore aut tumore, non sine febre tamen, periostrium membranolumque genus acuto dolore exercens. Proyt is humor tenuis est & calidus quaquaversum peruadit, & ab vna

parte ad aliam subito decubitu transmigrat. Provt acer est & mordicans affectas partes pungit & lancinat; quod si quoque copiosus quasi pistillo tundit, *duxiuuiar* parit, & partes in modicum tumorem rubrum, inæqualem, excruciantem attollit.

ABSORBENDÆ tam importunæ illuuei, frustra sudores sollicitantur, aut phænigmi purpuratarum febrium inane præsidium admouentur, frustra quærentur hypocausta, frustra hydragoga vel desiccantia medicamenta præscribuntur. Sectio venæ frequens, crebra enemata, refrigerantia & humectantia omnia, blanda sub finem cathartica, ex fenna rheo, confectione vniuersali, syrupo diarhodon, ac inter topica oxyrhodinum & oxycratum, morbi huius contumaciam expugnant. Quæ cum omittuntur, vel effusi ad articulos humores abscessus pariunt, mouendique libertatem artibus auferunt; vel ad interiora per *αλλήδ εσπλω* iter affectât, & in capite paraploplexiam, tertianis interdum febribus superuenientem, lethargum periodicam, epilepsiam excitant; in thorace hydropem solâ paracentesi sanandam, dyspnoeam grauissimam diureticis oppugnandam, peripneumoniam denique, & syncopem lethalem.

QUOTIES verò in ventrem inferiorem prædicti humores confluunt, præ vernacula tenuitate facile exundant per portas viscerum, partim quidem in ventriculum per venam gastricam, vbi aqueum accersunt vomitum, partim per mesaraicos ramos in amplam intestinum cavitatem, vbi serosam diarrhœam pariunt, aliquando criticam, si copiosè, liberè ac rarè aluus feratur, crassescens excrementis; symptomaticam verò & maleficam, cum multum aut sæpè, ac parum eadem aluus mouetur. Quod autem in medio per hepar decursu serum hoc acre radices mearum cholidocorum præterfluat, bilémque plurimam æstu perenni hepatis genitam hinc ebibat, frequentè per intestina descensu sæcum reliquias absterget primò, dein adipem intestina oblinentem, interiorémque eorum membranam abradit, ex

quo succedit dysenteria, quæ quod ab acti & erodente
 succo creatur, quem fouet & continuo gignit viscerum
 æstus, quodque in partes remotiores & ignobiliores se-
 rum illud viscera non deriuent ob excernendi aduicius
 ferox tandem euadit affectus *δυσεντερίας & δυσεντερίας*.

Ergo à Rheumatismo Dysenteria nascitur.

Proponebat Lutetia **VRBANVS BODINEAV** An-
 degauius, Anno. R. S. H. 1626.

DOMINI DOCTORES DISPVTATVRI.

M. Claudius Quiquebeuf. ❀ *M. Franciscus Pijart.*
M. Thomas Gamarre. ❀ *M. Petrus Girardet.*
M. Anthon, Charpentier. ❀ *M. Antonius Robin.*

M. Guilielmus du Val. P. R.

M. Ioannes Akakia. M. R.

M. Gaspar Brayer.

QVÆSTIO MEDICA
 QVODLIBETARIIS DISPVATIONIBVS
 MANE
 DISCVTIENDA

In scholis Medicorum, die Iouis IX. mensis

Decemb. Magistro IACOBO THEVART

Doctore Medico Moderatore

An Rheumatismo vena sectio?

Tres naturales sui conseruationem per similia, si res *πυρρὴ φύσις* depulsionem per contraria postulant. Indicatio *διερευνητικὴ* soli debetur præter naturam affectui; cuius species & magnitudo, remedij genus, & quantitatem insinuat, per quam Medicina *βιοφελεστάτη* coniecturalis euadit, æque ac per similitudines morborum dissimilium, quæ non secus quam herbarum germinâ in prima *ἐμβολῆ* peritioribus imponunt. Sic Colicus dolor nephritidem non rarò e mentitur; Hepatitis pleuritidem; Rheumatismus arthriticus, & venereos cruciatus; catarrhum, homini magis quam brutis familiarem, & vicerofam ac phlegmonodem lassitudinem, morborum *αὐτὸ ἐξ ἑαυτοῦ*. In omnibus *ἰσοχρόνιστον διδασκαλῆον*. ignoto morbo remedia ne adhibeas: natura optimâ victus lege vel morbum patefaciet, vel profligabit. ægrorum alia viuenditatio, sanorum alia: Cùm non minus noceant brutorum alimenta sanis, quàm agris cibi bene valentium. Auxilia, quibus morbi depelluntur, *ἀδιάφορα*, Herophilo tam venena esse possunt, quam auxiliares Deorum manus: plus in eis artis est quam naturæ. Eorum duo præcipua genera, catharsis & phlebotomia; quorum illa cacochymia mediocri, velut

Cc ij

confummatæ epicrafis conuenit : hæc priori potior acutis morbis, inflammationibus, & doloribus.

CAVE topica vniuersalibus, composita simplicibus, validiora blandis anteponas. Sat cito, si tutò & iucundè. Quæ diæta & pharmacia non sanant, chirurgia, Medici dextra, ferro, ignibus rescindit & domat. Multa in ancipiti periculo fiunt, aliàs omittenda. In exostofi (quæ non semper est à lue venereâ) cum victus ratio, & præsidia non profuere blandiora, licet ad ferrum candens confugere : præstat anceps & doloris plenum auxilium experiri, quàm nullum. In morbo quid esse grauius potest metu mortis, voluptatum intermissione, doloris ab ægritudine inducti, vehementiâ ? Nemo penes se sentit ægrotare quàm per dolorem, cuius, naturâ nostri amantissima, tantam rationem habuit, vt eum aut tolerabilem faceret, aut breuem. Nullus potest valdè dolere, & diu : cum vehemens est hoc *πένθος*, vel macerrimas corporis partes occupat, vel nervis insistit, vel in articulis firmatur, quibus narcoticorum vsus nocet ; emulceri debet anodynis : quorum ea præferuntur quæ morbi causam auferunt : dein quæ calori blando, & halituoso sunt *εὐαεσώπυρα*. Aliàs, si quid aliud, vitium robur infringit, sanguinem inflamat, spiritus accendit, bilem acuit, humores omnes exagitat, noctu tamen magis quam interdiu, quo tempore grauior esse consuevit.

Si alibi vsquam dolor ægros fatigat, maximè in Rheumatismo, qui est totius corporis, præsertimque externi, artuum, articulorumque *ἀρθρώσεων*, cum dolore *ὀστέονων*, & molesto caloris grauitatisque sensu. Fit acer hic affectus, Galeno cognitus, cum partes internæ venæ, & arteriæ sese in externas, & in genus musculosum, per *παύσιον* quandam, exonerant : licet non rarò internæ quoque corporis partes, vt intestina, uterus, pulmo, *ῥευματικῆς διαστροφῆς* experiantur. Caput huius mali fons, vt & omnis arthritidis, falsò habetur : viscerum maximè que hepatis, vbi est sanguinis officina, calidior intemperies, *αἷμα ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς* generans id fouet. Sapè ratione

seri (quod Dijs erat pro sanguine apud Homerum) humores procul à suo foco, grauissima concitant symptomata. Cùm omnes, aut plures articulos desultorio quodam modo impetit, Rheumatismum creat: Cùm in hunc vel illum articulum insilit, præsentis partis imbecillitate, quæ non sola est reducis paroxysmi causa, arthritidem *μυστικὴ*, Veneris & Bacchi filiam, mulieribus, eunuchis, & pueris odiosam mouet. Nonnunquam, velut imperfectà crisi, in longis morbis, vt quartanis febribus, morbificus humor, futura sudoris materia, motus, & non promotus, mediisque quasi membranosis vñs subsistens, tantorum cruciatuum est author.

IN hanc affectionem prona sunt corpora plethorica, aut valde cacochyma, febribus obnoxia synochis putridis; non minus quam mulieres, vel hæmorrhagiæ solis hominibus concessæ. Illi tamen febris, ab acutis omnibus inseparabilis, nec assidua comes est, nec manifesta, non accenso febriliter sanguine: aliis superueniens morbis, vt apoplexiæ, & tetano periculum minuit. Nec in ea licet, vt in illis, aut nouare aut febrem accendere. Circumspecti hominis est interdum malum malo leuare: Est aliquod remedij genus sanitatem morbo debere: nec potest esse ingrata curatio cuius salutaris est effectus. In dolorum acerbitate sanguis impurus ferè detrahatur; quo impurior, non audentius vena tundenda. Morbi magnitudo ex affectus assentiâ, læsæ partis præstantiâ ac symptomatum vehementiâ deprehendenda; viriùmque robur ex principum partium integritate, huiusque cum morbo collatione dignoscendum: primariæ sunt venæ sectionis *ἐνδείξεις*: habitus semper ætatis, sexus, regionis, diætæ, consuetudinis, temperiei discrimine. Neque deridendi sunt qui primam venæ sectionem, vt in primis salutarem, quasi venerantur, seruântque in extremos vsus valde profuturam.

MAXIMAM sanationis partem complet morbi, causarumque cognitio. Insanabiles morbos non vincit Medicina: aliis etiam datur ad remedia, aliis ad leuamentum.

In hoc affectu curationis iisdem canones, qui in synochoputri, aut lassitudine phlegmonosâ; alteratio, & euacuatio. Iusculorum frequens vsus, prisana, oxycratum; an non & zythum in potu? alius sæpè enematis sollicitâda, cathartica vitanda; cassiam tamen & confectionem vniuersalem non omnino improbamus. Nihil æque perniciosum ac immatura Medicina: paregoricis malo blandimur, metasyncritica, & apocroustica damnamus. Vsu ligni sancti, schinæ, & sudatoriorũ omnia recrudescunt. Spes omnis in venæsectione posita: quæ vacuando, reuellendo deriuando, refrigerando est *in quædam*. Cornicula frequentia, hirudines habitui corporis admortæ conferunt; vt hæmorrhagia, & qui non semper contra naturam est sudor bonis ægriibus, & cum *in quædam*; cum quâ nunquam dysenteria superuenit. Tandem vrina crassa, & multa, vt quæ ab abscessibus liberet, & maximè in febribus laboriosis, à periculo asserit.

Ergo Rheumatismo Venæ sectione.

Proponebat Lutetiæ IOANNES VACHEROT, Parisinus. Anno R.S.H. M. DC. XXVII.

DOMINI DOCTORES DISPUTAVRI.

M. Guido Patin.

M. Anthonius le Rat.

M. Iacobus Theuart, Pres.

M. Dionysius le Soubz.

M. Robertus Tulouë.

M. Bartholomæus Barallus.

M. Petrus le Conte.

M. Gulielmus de Vailly.

M. Claudius Geruais.

FINIS.